

ดีบี สุวรรณิ ของระลึกที่มีไว้ใช้

DB Suvanni คือฟอนต์ไทยตัวแรก ที่ให้สำเนียงแบบ Souvenir ฟอนต์ serif ปลายมนที่มีชื่อเสียง

A Thai font that emulated the form of Souvenir, a popular phototype during the 1970s, was Thai Souvenir. The Thai face was introduced in 1975 by Boy Santos, a Filipino art director who had recently settled down in the Bangkok advertising scene. The font was available in single weight, Extra Bold; nonetheless it quickly became a favorite as counterpart of the Latin Souvenir at the time.

Not only did Santos craft the face with his masterly drawing skills, but as one who had just taken up the Thai language, he also designed it for high legibility. The result was a serif font that was more readable than many that were designed by native Thai designers who took readability so much for granted. In the decades that followed, no other Souvenir look-alike font has come close to the Santos version in terms of looks and readability. This has led us to ask him for further developments. Two more weights, regular and bold, as well as an italic, were thus added to the face, and these are now packaged for commercial releases as DB Suvanni.

If gender could be assigned to a font, Souvenir should conjure up the soft and warm image of a mademoiselle. To pair up with this feminine mood, the name Suvanni was chosen for the Thai counterpart font.

Souvenir เป็นผลงานของ Ed Benguiat ในปี ค.ศ.1970. ชื่อฟอนต์ซึ่งแปลว่า 'ของที่ระลึก' นั้นช่างตั้งได้เหมาะสมยิ่งนัก เพราะ serif หรือขาแบบอักษรโรมันของมันให้ความรู้สึก มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมซึ่งให้มีคิของการบ่มเพาะด้วยเวลา ขณะที่ลักษณะปลายมนๆ ช่วยให้มีมันดูเนียนตาน่าทูลงมอม. ในการสร้างสรรค์ Souvenir ขึ้นมานั้น Benguiat ไม่เพียงแต่เอาอักษรแบบมี serif ที่มีอยู่คาษา มาลบลายให้มัน เพราะมันมันง่ายเกินไป. เคล็ดลับของเขาอยู่ที่การใส่ความโค้งเข้าไปในเส้นแนวเฉียงของตัวอักษรนำหลายตัว (เช่น A, K, V) รวมทั้งเส้นตั้งบางตัว (เช่นตัว U). ความโค้งเพียงเล็กน้อยบนเส้น (ที่เคย) ตรงเหล่านี้ เมื่อคลุกเคล้ากับปลายเส้นอักษรแบบมนจนได้ที่มีส่วนช่วยให้ Souvenir กลมกล่อมขึ้น. จึงไม่แปลกที่จะเห็นฟอนต์นี้ถูกใช้กับสินค้าประเภทอาหาร.

จุดเด่นที่สังเกตได้ชัดของ Souvenir อีกประการหนึ่งคือเส้นที่กลางตัว B, P, R ของมัน แทนที่จะชนเส้นตั้งเป็นแนวฉาก (เหมือนฟอนต์ปรกติทั่วไป) กลับปล่อยทิ้งเส้นโค้งให้เบนลงไปเล็กน้อย. ลักษณะพิเศษของ B, P, R ที่ว่านี้ถือเป็น 'ลายเซ็น' ของ Benguiat ที่เราจะพบได้จากฟอนต์ชื่อ 'Benguiat' ที่เขาออกแบบไว้เช่นกัน.

Benguiat ออกแบบ Souvenir ไว้หลายน้ำหนักอยู่ มี Light, Medium, DemiBold และสุดท้ายตัว Bold ซึ่งน้ำหนักหนาราว Futura ExtraBold. ผมเองเคยใช้ Souvenir เพียงครั้งเดียวกับงานออกแบบ literature ให้บริษัทยา (Literature ส่วนใหญ่เขาทำเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดให้คุณหมอทั้งหลายอ่าน) เพราะมันเข้ากันได้ดีกับภาพการ์ตูนที่ใช้ดำเนินเรื่อง. ส่วนตัวภาษาไทยอารมณ์แบบ Souvenir เปียบที่เป็นตัวอักษรลอกหรือตัวคอมพิวเตอร์กราฟิกในยุคก่อนฟอนต์ PostScript นั้นยังไม่พบ มีแค่ตัวคอมพิวเตอร์ นพรัตน์ ของอาจารย์มานพ ศรีสมพร ที่คล้ายๆกัน (อ.มานพ ไม่ได้ทำนพรัตน์จาก Souvenir).

อย่างไรก็ดี เท่าที่ผมสังเกตแบบตัวอักษรซึ่งแปลกตาไปจากแผ่นอักษรลอก หรือตัวคอมพิวเตอร์ในช่วงนั้น (ทำเป็นนิตย!) ยังพบตัวอักษรไทยอันหนา น่ารักแบบตัว Souvenir Bold ในงานโฆษณาอยู่บ้าง ผมเพิ่งมารู้ในภายหลังว่าเป็นแบบอักษรของ Boy Santos ที่ทำไว้ใช้ในเอเจนซีโฆษณาที่เขาทำงานอยู่ในยุคนั้น. ช่วงที่ผมกำลังเขียนบทความฟอนต์ DB Helvethaica (ในปี พ.ศ.2551) อยู่ นั้น มีความจำเป็นต้องเขียนย้อนไปถึงตัว Thai Helvetica ที่คุณบอยออกแบบไว้ ผมจึงมีโอกาสได้ติดต่อกับคุณบอย และพบว่าคุณบอยออกแบบตัว Thai Souvenir อย่างหนาไว้ครบชุดนานแล้ว. ผมรู้สึกยินดีมาก เพราะสำหรับผมแล้วมันเป็นฟอนต์เสมือนโรมันที่อันหนาน่ารักที่สุดเท่าที่เคยเห็นมา! ผมจึงชักชวนให้คุณบอยหาเวลาว่างทำเพิ่มอีก 2 น้ำหนัก พร้อมตัวเอนจะได้เอามาทำฟอนต์ขายกัน.

ตัว Thai Souvenir ต้นแบบที่คุณบอยทำไว้นานแล้วนั้น ยังมีค่าต่อการเรียนรู้ของนักออกแบบไทยจนถึงทุกวันนี้! เนื่องจากคุณบอยออกแบบไว้ตอนที่เพิ่งหัดอ่านเขียนภาษาไทยด้วยตัวเองใหม่ๆ ส่วนหาง ฎ ซฎา กับ ฏ ฎฎ ของ Thai Souvenir ของเขาจึงใส่ให้อ่านง่ายเอาใจคนไทยแบบสุดๆ (อันที่จริงคือป้องกันตัวเองไม่ให้หยาบไปใช้งานผิดตัว!) ต่างจาก ฎ-ฏ ของฟอนต์สมัยนี้ที่ต่างคนต่างออกแบบและห่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง จนคนไทยด้วยกันเองสับสนว่าตกลงมันตัวอะไรกันแน่ (วะ!) เช่นคำที่มีฟอนต์หลายๆอย่าง PSL และ DB นั้น ถ้าใครมีครบลองไปไล่ดูตัว ฎ-ฏ ในฟอนต์แบบตัวคิสเพลย์ทั้งหมดดู จะพบว่าหางตัว ฎ ซฎา ของบางฟอนต์ จะไปคล้ายตัว ฏ ฎฎ ฟอนต์อื่น. หรือฟอนต์ Krat ของ 'คัศสรรคิมาก' จะมีหางตัว ฎ ฎฎ ไปเหมือนตัว ฎ ซฎา ส่วนใหญ่ของฟอนต์ PSL และ DB เป็นต้น. ปัญหาความสับสนระหว่างอักษร 2 ตัวนี้จะมีราคาแพง เมื่อเกิดกับชื่อเฉพาะเช่นชื่อนามสกุล หรือชื่อบริษัทของผู้ว่าจ้าง. Profile บริษัทที่พิมพ์ออกมาเป็นเล่มแล้วอาจเก็บเงินไม่ได้เมื่อคนออกแบบฟอนต์ไว้ให้อ่านเป็นตัวหนึ่ง แต่คนจ่ายดั่งค์กลับอ่านเป็นอีกตัวหนึ่ง! คิดดูแล้วรู้สึกอายคุณบอยเป็นบ้า ผมจึงบอกผู้ช่วยจัดการแก่ ฎ-ฏ ในบางฟอนต์ที่มีปัญหาดังกล่าวแล้ว โดยใช้หลักการให้หาง ฎ ฎฎ ต้องมีหยักหรือโค้งขึ้น 2 ครั้งประมาณตัว W (ถือเป็นการละส่วนขมวดม้วนกลม) ส่วนหาง ฎ ซฎา ให้หยักหรือโค้งขึ้นครั้งเดียวหรือแค่ลากเป็นเส้นแนวนอนให้ดูต่างไปจากตัว ฎ ก็พอ.

มันเป็นฟอนต์ เสมือนโรมัน ที่อันหนาน่ารักที่สุด เท่าที่เคยเห็นมา

B P R

Souvenir Light

B P R

Benguiat Book

